

UK Health
Security
Agency

Si ekh vaksina te dumodel (pomožinel, ažutil) tut andar e dukh andar

O Xerpes zoster

E NHS del ekh vaksina savi cyknjarel kiro risiko te astares o xerpes zoster.

Kadava buletino phenel andar e nacionalno xerpes zoster programa, o avantažo (benefito, polze, fajdave) andar e vaksina thaj kon šaj kerel la peske.

E akanutni vaksina ašal e xerpes zoster programa si akhardi Shingrix.

Tut ka trubun tut 2 doze andar e Shingrix ašal o maj lačo garavipe (protekcija). Kiro sastaravno (doktoro, GP) ka kontaktil tut te phenel tuke kana tu šaj keres tuke e vaksina. Tu šaj aves šajdo te keres tuke e Shingrix vaksine ande varesave (khajekh) drabalina (farmacije, apteke).

Naj sar majbut andar e aver infekcije, tu ni astares o xerpes zoster andar khajekh aver. Majbut amendar sas amen e čhel (varicela) kana samas cykne, date varekon (khajekh) amendar naj ka žanas kaj sas amen la.

Palal te avel tut e čhel, o viruso ačhel sovljardo thaj trajil (živil) ande nerve. Majbut andar kire trajoske (životoske) tu naj ka žanes andar kadava, ama andar vrjama ande vrjama o viruso šaj avel palpale thaj te phiravdol pe ande morkhi thaj te kauzil o nasvalipe savo bučhol o xerpes zoster.

O xerpes zoster šaj avel but dukhalo thaj principno sikavdol pe ande majbut ande manuša kana von len te phurjavon. Kadava šaj avel soske kiri imunaki sistema si maj kovli andar e phurane berša, andar o stres o aj (or, ili) ekh diapazono andar nasvalimata thaj sastaravimata (tratmentura). Khajekhenge, e dukh savi si kauzime andar o xerpes zoster šaj tradel bute beršenge. O xerpes zoster šaj čačhes te efektothol kiro trajo, te ačhavel tut te keres sa e bukja savege tu normalno lošavos (raduis tut).

So anel o xerpes zoster?

O xerpers (žanglo sar i o xerpes zoster) si kauzime katar ekh sovljardo čhelako viruso savo phiravdol pe ekh morkhjako than ande savo si ekh katar e nerve. Vov rezultil ande klusterja andar but zoraleste dukhale thaj xažosarde, panjesa pherde, babuške (bare pryške, blisterja). Kadala babuške šaj pharon thaj ačhen ande phara (rane) save eventualno zorjavon upral thaj saston. Kadala babuške normalno efekthon o than pe e statoski (tjaloski, korpsoski) rig, principno o kolin, ama khajekh droma (varekana) i o šero, o muj thaj jakh.

Sar dikhlindol pe o xerpes zoster?

Sode (kozom, kobor, keci) vrjama tradel thaj sode seriozno vov šaj avel?

E ekhtone (pyrvi) simptome andar o xerpes zoster šaj aven te seres (čuvstvines, simtcos) tut žungale ekhe xəžomaske aj phabarimaske serimasa ando than e morkhjako andar ekh rig e statoski. Ekh dukhali ekzema savja si la babuške pherde panjesa normalno sikavdol khajekh givesa palal e ekhtone simptomura.

O xerpes zoster pe e o stato šaj kauzil seriozno dukh. Te o xerpes zoster barjol ande jakh aj upral e jakhmorkhi, vov šaj resel ži ka bišužo (biklaro, bičisto) dikhipe aj i permanentno korupe ande gadaja jakh.

Sode normalno si o xerpes zoster?

Turjal 1 andar 5 žene kas sas len e čhel ka barjaren o xerpes zoster. Kadava čhanil kaj sako ekh berš ande Anglija thaj Uels, but deš milja ženenge ka astaren o xerpes zoster. Date o xerpes zoster šaj sikavdol pe ande sisave berša, o risiko, o serioznope thaj e problemura andar o xerpes zoster, sa kadala barjon e beršenca.

Postxerpetikani neuralgija (PXN)

Sako berš, turjal 14,000 žene barjaren postxerpetikani neuralgija (PXN) palal o xerpers zoster thaj upral 1,400 si priemime ande nasvalin (spita, bolnica) andar e PXN.

Majbut andar e manuša saston sasteste palal khajekh kurke, ama khajekhenge, e dukh tradel khajekhe čhonenge aj i beršenge – kadava si akhardo postxerpetikani neuralgija (PXN). Kadava si konkretno but bilošalo problemo save si le zorele phabarimata, dukhale aj phusavde nervengi dukh.

Sogodi san maj phurano, gadiki majbut probabilno san te avel tut lungo tradavni dukh. E vasksina andar o xerpes zoster cyknjarel o risiko te asters o xerpes zoster thaj PXN.

Šaj o xerpes zoster avel phiravdo?

O xerpes zoster ni phiravdol pe gadiki lokheste sar e čhel, ama o pani ande e babuške naj le andre e čhelako viruso. Tha khajekh kon naj imunizime karing e čhel šaj astarel e infekcija te von si ando kontakto kadale panjesa.

Te tut si tut xerpes zoster ekzema tu trubul te garaves e ekzema bandažosa te cyknjares o risiko andar e čhelako phiravipe. Khamne žuvlja kas ni sas len e čhel, manuša kas si len maj kovli imunaki sistema thaj neveste bijande bebetura trubul te našen andar direkto kontakto e ekzemasa.

Kaske ka del pe e vaksina?

Katar o 1-to septembro 2023-to berš e vaksinaki programa si dindi karing akadala:

1

saste manuša kon si katar 70 ži ka 79 beršenge thaj kon kon inke (važe) ni sas vaksinime.

2

manuša katar 50 beršenge kas si len zoraleste kovljardi imunaki sistema

3

saste manuša kon si katar 60 ži ka 70 beršenge ka aven šajde ašal e vaksina kana von pheren 65 aj 70 berš

Tu ka ačhes šajdo ašal e xerpes zoster vaksina ži ka kiro 80-to bijando gives (sade te na avel tut kovli imunaki sistema¹), ama sogodi tu maj sigo keres tuke e vaksina gadiki maj sigo ka aves tu garavdo (protektime, zašttime). Informacija kon šaj kerel peske e vaksina ande e ekhtone pandž berša andar e programa si sikavdi ando grafiko.

So te keren manuša kon si telal e kualificime berša? Trubul von te keren peske e xerpes zoster vaksina?

Maj terne manuša ka aven dinde e vaksina kana von resen e kualificime berša.

O xerpes zoster šaj sikavdol pe ande sisave berša ama o risiko, o pharipe thaj e problemura maj barjon e beršenca. Kadala kas si len zoraleste maj kovle sisteme si ando maj baro risiko thaj kadaleske si soske e vaksina si rekomendime te kerdol pe ande maj terne berša.

[1] Manuša kas si len but zoraleste kovli imunaki sistema ačhen kualificime e vaksinake.

Te tut si tut e xerpes zoster vaksina tuke avel tuke ka dindi ekh ramosardimaski (skirimaski, pišimaski) karta kire alavenca thaj data andar o averta rezervime časó. Kamas tutar te garaves la ando siguro than.

Ka aven sisave rigale efektura?

E rigale efektura andar e Shingrix vaksina si principno but kovle thaj ni traden but lungo. E maj arakhavde rigale efektura (kaj sikavdon pe minimum ande 1 andar sakoekh 10 žene) si dukh thaj lolipe ande e indžekcijako than, normalne muskulenge dukha thaj šereskidukh.

Tu šaj seres tut khino thaj te avel tut učhi jag palal e Shingrix vaksina. Tu šaj khinos (dunis) tut thaj te les normalno doza paracetamol (ker so o gogidipe phenel ando paketo) te dumodel tut te seres tut maj lače. Na ker buki mašinenca aj trade te tu seres tut bilače.

Tu trubul te seres tut maj lače palal khajekh givesa ama te kire simptomura ni ačhaven lungone vřjamake, tu trubul te dumades (vakeres, konušides) kadala kire sastaravnesa aj klinikake medikane asistentasa.

Tu šaj reportis sisave rigale efektura kaj xasnisares e Yellow card scheme (Galbenone kartaki sxema) katar e MHRA (yellowcard.mhra.gov.uk) – dikh e paluni rig kadale buletinoski maj bute informacijake.

Sode siguro si e Shingrix vaksina, sas voj xasnisardi ande aver thema (phuvja, cara, dyržave)?

Sar sa e licenzime vaksine, e xerpes zoster vaksina sas sasteste testome thaj voj malavel striktne sigurimaske thaj licenzoske regulacije ando Kidindo Thagaripe (KT, UK).

Voj sas but xasnisardi ande Europa thaj Norda (Severno) Amerika ande palune khajekh berša.

Sode efektivno si e vaksinacija?

Kaj keres tuke e vaksinacija tu ka zoraleste cyknjares kiro šanso te astares o xerpes zoster.

Ande e ekhtone 5 berś palal e ekhto xerpes zoster vaksinacijaki programa te avel kerdi, sas 40,500 maj cyra sastaravneske konsultacije aśal o xerpes zoster dorjavdo nasvalipe thaj 1,840 maj cyra xospitalizacije².

Te tu astares o xerpes zoster, e simptomura si probabilno te aven kovle thaj o nasvalipe maj cyra tradavno sogodi te tu ni kerdan tuke e vaksinacija. E Shingrix vaksina savi si xasnisardi ando KT žanglindol pe lake kaj del lačo garavipe.

Sar thaj kana si e vaksina dindi?

Sar sa e vaksinacije, e vaksina ka avel dindi sar ekh indžekcija ande kiro upruno vast.

E Shingrix si ekh bi-žuvdi vaksina thaj tut ka trubun tut 2 doze te den tut o maj lungo tradavno garavipe.

Majbute manuśenge e dujto doza andar o Shingrix ka avel dindi katar turjal 6 čhon palal e ekhto doza. Te tut si tut zoraleste kovljardi imunaki sistema kiri dujto doza andar o Shingrix trubul te avel dindi maj sigo, ama turjal minimum 8 kurke palal e dujto doza.

Kiro sastaravno ka phenel tuke kana te rezervis tuke sato te kerdol pe tuke e dujto doza.

[2] Efekto andar e xerpes zoster vaksinacijaki programa upral e xospitalizime thaj generalno praktika konsultisarde xerpes zoster maśkaral 5 berś palal laki introdukcija ande Anglija: ekh rodipe savo si bazime upral e populacija – PubMed (nih.gov)

Soske me našti lav e vakcina akana?

Telal e akanutni programa, sakoekh katar 70 ži ka 79 beršenge si kualificime e xerpes zoster vaksinake. E programa si maj buxljardi ekh cyra po cyra thaj astarel kadalenca kon si ando maj baro risiko, sar si rekomendime katar o Kidindo Komiteto pe Vakcinacijaki Imunizacija (KKVI) / Joint Committee Vaccination Immunisation (JCVI). Maškaral e avertone 10 berš, e programa ka eventualno andrethol sa kadalen kon si katar 60 beršenge.

Manuša kon si 50 beršenge aj upral kas si len zoraleste kovljardi imunaki sistema si inke kualificime te keren peske e Shingrix vaksina.

Trubul me te kerav vareso te lav e vaksinacija?

Kana tu san kualificime kire xerpes zoster vaksinake kiro sastaravno ka kontaktil tut te rezervis tuke sato. Ama (abo, no, dar), te tu san samalindo (grižome) andar e xerpes zoster vaksina dumade kire sastarnesa te les gogidipe (sovet, sfat).

Si manuša kon ni trubul te keren e Shingrix vaksinacija?

Te tut sas tut zorali reakcija karing sisave andar e substancije save si andre e vaksina, tu šaj te aves šajdo te keres la tuke. Kiro sastaravno ka gogidel tut.

Šaj e vaksina del man xerpes zoster?

E Shingrix vaksine našti den o xerpes zoster. Te tu barjares ekzema tu šaj telefonisares ka o NHS 111 aj telefonisares kire sastaravne gogidimaske.

So te kerav te me našaldem muri vaksinacija? Šaj te kerav la maj angle ande vrjama (maj kasno, maj terziju)?

Majbute manušenge e xerpes zoster vaksina ka avel dindi kana von pheren 80 berš. Ama, te tut si tut zoraleste kovljardi imunaki sistema, e vaksina šaj avel tuke dindi ande sisave berša.

E maj lače garavimaske tu trubul te keres tuke e vaksina aj keres o kurso ande rekomendime vrjama. Kontaktisar kire sastaravne te keres tuke rezervime sato.

Sem me kualificime andar e Shingrix vaksina te me kerdem mangle e Zostavax maj anglal?

Te tuke sas tuke dindi e Zostavax sar kotor (partia, del) andar e rutinali imunizacijaki programa kana tu sanas maškaral 70 thaj 79 beršengo atoska (atundži, togava) tut ni trubul tut 2 doze andar e Shingrix vaksina akana.

Na palpali, te tu san kualificime, zumav te keres tuke kiri vaksina sogodi maj sigo šaj.

Na bistar, kana tu san kualificime e imunizacijake tu trubul te keres tuke rezervacijako sato te keres tuke kiri vaksina sogodi maj sigo šaj te siguris kaj tut si tut o maj lačo garavipe.

Majbutni informacija

Te tu khames maj but informacija maj anglal aj palal te keres tuke e vaksina, dumade kire sastaravnesa aj medikane asistentasa. Tu šaj džas ka o NHS uebsajto: www.nhs.uk/shingles

Te gines majbut andar e xerpes zoster vaksina Shingrix® dža ka www.medicines.org.uk/emc/product/12054/pil

Te tut si tut zoraleste kovlajrdi imunaki sistema (zoraleste imunokikidindi) tuke ka avel tuke dinde e xerpes zoster vaksina katar e 50 berś.

Tu ačes kualificime ka kiro 70to bijando gives

KUALIFICIME KATAR (KIRO BIJANDO GIVES)	BIJANIMASKE DATE	PROGRAMAKI ASTARIMASKI DATA	PROGRAMAKO BERŚ
 70 ^{to}	1 septembro 1953 - 31 agosto 1954	1 septembro 2023	BERŚ 1
	1 septembro 1954 - 31 agosto 1955	1 septembro 2024	BERŚ 2
	1 septembro 1955 - 31 agosto 1956	1 septembro 2025	BERŚ 3
	1 septembro 1956 - 31 agosto 1957	1 septembro 2026	BERŚ 4
	1 septembro 1957 - 31 agosto 1958	1 septembro 2027	BERŚ 5

Tu ka aves kualificime ka kiro 65to bijando gives

KUALIFICIME KATAR (KIRO BIJANDO GIVES)	BIJANIMASKE DATE	PROGRAMAKI ASTARIMASKI DATA	PROGRAMAKO BERŚ
 65 ^{to}	1 septembro 1958 - 31 August 1959	1 septembro 2023	BERŚ 1
	1 septembro 1959 - 31 agosto 1960	1 septembro 2024	BERŚ 2
	1 septembro 1960 - 31 agosto 1961	1 septembro 2025	BERŚ 3
	1 septembro 1961 - 31 agosto 1962	1 septembro 2026	BERŚ 4
	1 septembro 1962 - 31 agosto 1963	1 septembro 2027	BERŚ 5

Xerpes zoster

si but arakhavdo nasvalipe savo
šaj kauzil lungo tradavni, zorali
dukh

šaj kauzil zoraleste xažosardi
ekzema savja si la babuške

šikavdol pe pe sisave berša ama o
risko, o pharipe thaj e problemura
majbarjon e beršenca.

E vaksina

zoraleste cyknjarel e gin (numero)
andar e kazusura

ka cyknjarel e simptomengi zor
ande vaksinime manuša te von
astaren o nasvalipe

si but xasnime ande aver thema sar
e KAŠ (Amerikake Kidinde Štatura)
thaj e Kanada.

**Kaj keres tuke kiri rutinali xerpes zostra vakcinacija si ekh lači
čan te samades (grizosavos) kire sastimaske tha tu šaj lungjavos te
lošavos kire trajoske bi te seres dukh andar o xerpes zostra.**

**Tu šaj teportis suspektime
rigale efektura andar e vaksina
thaj e draba andar (via) e Yellow
Card Scheme**

Kadava šaj kerdol pe onlajn kaj
džas ka **yellowcard.mhra.gov.uk**
aj ka telefonisares e Yellow Card ka
0800 731 6789. Tu šaj i xasnisares o
QR kodo aj kaj fuljares e Yellow Card
aplikacija.

Xerpes zostra Dumodimasko Societeto

Uebsajito: **shingleŝsupport.org.uk**. Konfedencijano dumodimaski telefoneski
linija: **0845 123 2305** maŝkaral 9:00 ži ka 21:00, aj **020 7607 9661** lujne ži
paraŝtune, 12:00 ži ka 20:00. Puŝimata: **0300 030 9333**

Facial Palsy

Uebsajito: **facialpalsy.org.uk**

Pain Concern Helpline

Telephone: **0300 123 0789**, email: **help@painconcern.org.uk**
Website: **www.painconcern.org.uk**

© Crown copyright 2024

Product code: C24SGX1ROM Romany

1p 100K OCT 2024 (APS)

UK Health Security gateway number: 2024675

Larger font for accessibility

If you would like to order more copies of this leaflet, or another format such as large print,
braille or as a translated copy please visit **www.healthpublications.gov.uk**
or phone: 0300 123 1002, Minicom: 0300 123 1003 (8am to 6pm, Monday to Friday).

www.nhs.uk/vaccinations